

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 7:14
סוף זמני ק"ש - 9:03
9:39 -
סוף זמן תפלה - 10:45
דף היומי לש"ק: ע"ז ע"ג

בס"ד, עש"ק פ' שופטים - פרק א' - שנת תשפ"ה לפ"ק

פרשת שופטים

לא שפכו את הדם הזה" - (שם ז:): ואומרים שלא גרמו מצב שעל ידו בא הרציחה - שלא פטרנוהו בלא לוי' ובלא מזונות, ויש להוסיף ג"כ שלא הרשו את העם לתקן כלי רציחה.

ולכן, כיון שיעקר האחריות של הזקנים שמביאים את העגלה ערופה, הוא למעט כלי רציחה שעל ידם נקל הוא להרוג הרבה בני אדם, לכן מביאים את העגלה ערופה על רציחה דרך חרב ולא דרך חניקה.

בספר כסאות למשפט (שער ב' פרק ד' עמ' כ:): מבואר למה מביאים עגלה ערופה דוקא על חלל שנהרג ע"י חרב, ע"פ המשנה באבות (פ"ה מ"א): חרב באה לעולם על עינוי הדין ועל עיוות הדין וכו', וכותב: שמכת חרב אינה באה לעולם אלא בעוון הדיינים שאינם מדקדקים לדון דין אמת לאמיתו, וע"י כך גורמין חרב איש ברעהו, והי' העונש לזה לבוא לעולם חרב ומלחמה, ולכך כאשר נמצא חלל מוכה בחרב בארץ ישראל אשר הובטחנו עליה שלא יעבור בה חרב, דכתיב: "וחרב לא תעבור בארצכם" (ויקרא כו:ו), וזה אמרו: "כי ימצא חלל באדמה אשר ה' אלקיך נותן לך לרשתה". מי גרם שיעבור בה חרב הזה לשפוך דם נקי, שהרי לא נודע מי הכהו? אין זה כי אם בעון הבית דין שעוותו או קלקלו את הדין ולכן הוחלה חרב לבוא וכו'.

בענין השח בין ישתבח ליוצר אור

בפרק משוח מלחמה (סוטה מד.) תנן: "ויספו השוטרים לדבר אל העם [ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו וגו']" (דברים כ:ח) - רבי עקיבא אומר, "הירא ורך הלבב" - כמשמעו - שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה. רבי יוסי הגלילי אומר, "הירא ורך הלבב" - זהו המתירא מן העבירות שבידו וכו'. רבי יוסי אומר, אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט וכו'.

בגמרא (שם ע"ב) איתא: כמאן אזלא הא דתניא שח בין תפילה [של יד] לתפילה [של ראש] עבירה היא וחזור עליה מעורכי המלחמה. כמאן, כר' יוסי הגלילי.

טעם שנקט ד"חזור מעורכי המלחמה" - כתב הרא"ש (מנחות פ"ג ס' ט"ו) [ע"פ גירסת מעדני יו"ט]: שמפני קיום מצות תפילין [שבדין ושבראש] ותיקונן, יתקיים באנשי המלחמה: "וטרף זרוע אף קדקד".

אמנם, הבאר שבע (סוטה מד.) הקשה על טעם זה, דבירושלמי איתא: "השח בין ישתבח ליוצר אור עבירה בידו וחזור מעורכי המלחמה", והתם לא שייך טעם זה, ועוד, דמשמע שעל כל עבירה דרבנן חזור מעורכי המלחמה. לכן הסביר: הא דאמרו חוזר מעורכי המלחמה דוקא אהני עבירה - שח בין תפילה לתפילה, וכן אהאי עבירה - השח בין ישתבח ליוצר אור - טפי מאחרוני וכו' היינו משום דבא לאשמועינן

"כי ימצא חלל וגו'" (כא:א). בפ' עגלה ערופה (סוטה מה:): דרשו: "חלל" - ולא חנוק. ופירש רש"י: "חלל" לא מקרי אלא בכלי ברזל כעין חרב, עכ"ל. ומשמע דאם נהרג בכלי אבן או עץ, אין עורפין.

אמנם, בפירוש רבינו הלל על הספרי איתא שהרגוהו בדרך הריגה ולא בחניקה. ומשמע דאם הרגו בכל כלי - אפילו כלי אבן או עץ, דעורפין.

ועיין במאירי שכתב שכוונת "חלל" - ולא חנוק, היינו שניכר שנהרג ביד אדם לאפוקי מחנוק, דשמא מת מאליו, וכתב הדבר אברהם (ח"א סי' ה') דלשיטת המאירי, אם ניכר שנחנק על ידי אדם, עורפין עליו.

והנה המלבי"ם וס' מנחת קנאות כתבו ד"חלל" הוא ביצא ממנו דם, לאפוקי מחנוק דאין יוצא ממנו דם. אמנם אם יצא ממנו דם אף בחניקה - עורפין.

נחזור לשיטת רש"י - שעורפין רק על חלל שנהרג בכלי ברזל כעין חרב. למה אין עורפין על שאר חללים שנרצחו בידי אדם?

ושמא יש להבין את הענין בהקדמת מה שפירש"י עה"פ: "וצלה גם היא ילדה את תובל קין לוטש כל חורש נחושת וברזל" (בראשית ד:כב), וז"ל: "תובל קין" - תובל אומנתו של קין וכו'. תיבל והתקין אומנתו של קין לעשות כלי זיין לרוצחים.

וכן מצינו שבמשך הדורות תמיד התקינו כלים שעל ידם יהי' נוח להרוג יותר ויותר בני אדם.

והנה בסוף פרשת יתרו כתוב: "ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחלליה" (כ:כב), ופירש"י: הא למדת שאם הנפת עליה ברזל - חללת, שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם, והברזל נברא לקצר ימיו של אדם. אין זה בדין שיונף המקצר על המאריך. ועוד, שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, לפיכך, לא יבוא עליו כורת ומחבר וכו'.

ובריש פרשת משפטים (כא:א) כתב רש"י: ולמה נסמכה פרשת דיינין לפרשת מזבח? לומר לך שתשים סנהדרין אצל המזבח.

סמיכות הסנהדרין למזבח יש לומר בפשטות היא משום שחייבים הסנהדרין ומנהיגי העם לראות איך למנוע רציחה ועשיית כלי רציחה שעל ידם יהי' נקל ביותר לפגוע אדם בחבירו. [הריגה ע"י חניקה היא קשה ונדירה יותר מהריגה ע"י כלי רציחה, וקשה למנוע חניקות ע"י חניקות ב"ד].

והנה בדין עגלה ערופה כתוב: "ויצאו זקניך וגו'" (דברים כא:ב) ודרשו חז"ל (סנהדרין יד:): זו סנהדרין. והזקנים מתוודים: "דיינו

משה שהוא לא לפי פשוטו.

בשו"ע (או"ח סי' נ"ד סע' ג') איתא: המספר בין ישתבח ליוצר, עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה. ויש מי שאומר שלצרכי צבור או לפסוק צדקה למי שבא להתפרנס מן הצדקה, מותר להפסיק.

וכותב המ"ב (סק"ו): והוא הדין לכל דבר מצוה, ודווקא בין ישתבח ליוצר שהוא ענין אחר, אבל בין קדיש וברכו או בין הפרקים של קריאת שמע וברכותיה או של פסוקי דזמרה, אסור להפסיק אפילו בצרכי רבים ולדבר מצוה וכו'.

וברמ"א איתא: ומזה נתפשט מה שנהגו בהרבה מקומות לברך חולה או לקבול בבית הכנסת שיעשה לו דין בין ישתבח ליוצר, דכל זה מקרי לצורך מצוה. ולאחר כך כשחוזרין להתפלל, יאמר השליח צבור מקצת פסוקי דזמרה ויאמר קדיש עליהם, כי לעולם אין אומרים קדיש בלא תהילה שלפניו, ולכן מתחילין ערבית בלא קדיש. וכן מי שלא ה' לו יציאת או תפילין, והביאו לו בין ישתבח לקדיש, יכול להניחם ולברך עליהם אבל בין קדיש לברכו לא יפסיק בשום דבר, וכל שכן שלא יפסיק לאחר שאמר השליח צבור ברכו קודם שמתחילין ברכת יוצר.

בספר פסקי תשובות (סי' נ"ד סק"ג), לאחר שמבאר טעמי האיסור להפסיק בין ישתבח ליוצר אור, כותב: אמנם מצוה שאם לא יקיימנה עתה יפסידנה, מותר לכתחילה להפסיק. ולכן, מותר לומר הלל עם הצבור, ולברך ברכת ברך ורעם ואשר יצר, והנחת טלית ותפילין וכן עניינת אמנים על כל הברכות ששומע, ואך 'ברוך הוא' ו'ברוך הוא וברוך שמו', וכן אמירת כל נוסח הקדושה עם הציבור בשלימות (כולל ההוספות דשבת ויום טוב), פסוק שמע ישראל וברוך שם כבוד וכו' עם הצבור, י"ג מדות מודים רבנן וברוך שמי', כל אלו והדומה להם, אף שמחמירים בהם בפסוקי דזמרה לכמה מן השיטות, מותרים בין ישתבח ליוצר.

וממשיך הפסקי תשובות: וכן רשאי להשלים פסוקי דזמרה או נשמת שדילג מחמת שכחה או שחשב לא יספיק לומר שמונה עשרה עם הצבור, ולבסוף רואה שהצבור התמהמה ועתותיו בידו, אבל אמירת תהלים גרידא ושאר לימודים ותפילות - אין להתיר, זולת לימוד בעיון במחשבתו בלבד, אם כי יש לציין דברי הב"ח שמפרש דברי הטור בשם רב עמרם: "ולא לתר מיבעי לי" לאיניש לאתחולי בפריסת שמע" וכו' כך: כלומר, מצוה מן המובחר היא שלא להפסיק ביניהם אפילו בשתיקה וכו', דלאחר סיפור שבחיו יתפלל מיד.

ועיין בערוך השלחן (סי' נ"ד סע' ד') שכותב: ורק דזהו בזמנם, אבל בזמנינו לא שמענו מעולם לעשות הפסק בין ישתבח לקדיש, וכל עיכובי התפילה אצלינו או איזה עשיית צדקה הוי קודם קריאת התורה, וזה שכתבו דכשהביאו לו הטלית והתפילין יניחם בין ישתבח לקדיש, כבר בארנו (סי' נ"ג סע' ב') דזהו ליחיד, אבל הש"ץ יניח קודם ישתבח, עיי"ש.

והנה המ"ג (סי' נ"ד סק"ד) הקשה על מה שכתוב בכתבים (בכתבי האריז"ל) לומר שיר המעלות ממעמקים בעשרת ימי תשובה בין ישתבח ליוצר, והניח בצריך עיון. ואי"ה בתורה לדעת על ראש השנה הבעל"ט נאריך בענין זה.

חידוש, דאפילו בהנך חוזר מעורכי המלחמה וכו' דסלקא דעתך אמינא דמותר לדבר בין תפילה לתפילה כיון שכל אחת מצוה בפני עצמה היא, כדתנן (מנחות לה.) וכו' תפילה של יד אינה מעכבת של ראש, ושל ראש אינה מעכבת של יד וכו' וכן בין ישתבח ליוצר אור, סלקא דעתך אמינא דמותר לדבר כיון שהם שני עניינים נפרדים. וכמו שכתב רבינו ירוחם ז"ל בהדיא (ח"א נתיב ג' כ"ג ע"א) בשם יש אומרים שבין ישתבח ליוצר אור יכול לדבר, ואע"ג שאין כן דעת כל הפוסקים, מ"מ כתבו שמוותר לדבר בין ישתבח ליוצר אור במידי דצרכי צבור או לפסוק צדקה לעניים, משא"כ אפילו בין ברוך שאמר לישתבח שכתב הכליבו (סי' ד') שאסור להפסיק לענייני מצוה, וכל שכן [שאסור להפסיק] בקריאת שמע ובתפילת י"ח וכו' ולכן סלקא דעתך אמינא שאם עבר וסח בינתיים אין העבירה גדולה כל כך שיהי' חוזר עליה מעורכי המלחמה, קא משמע לן, עכ"ל.

בטור (או"ח סי' נ"א) איתא: והוסיף [רב אלפס] לומר שלא לדבר בין ישתבח ליוצר אור. וזה לשונו: מיבעי לי' לאיניש דלא לאשתעווי מכי מתחיל ברוך שאמר עד דמסיים שמונה עשרה, וכן יש בירושלמי: השח בין ישתבח ליוצר אור עבירה היא בידו וחוזר עליה ממעורכי המלחמה. ועיין בהגהות והערות שעל הטור דאיתא שם דמה שמביא מהירושלמי ליתא לפנינו בירושלמי.

בטור (סי' נ"ד) איתא: וכתב רב עמרם: ולא לתר מיבעי לי' לאיניש לאתחולי בפריסת שמע ביוצר אור ואסור לאשתעווי בין ישתבח לפריסת שמע והני מילי במידי דלאו צרכי צבור הוא, אבל בצרכי צבור או לצורך מי שבא להתפרנס מן הצדקה ובעי למפסק לי' - שפיר דמי.

וכותב הרמ"א בדרכי משה (סק"א): ונהגו האידנא שמברכין חולה בין ישתבח ליוצר. גם לפעמים שאחד צועק לעשות דין אז מפסיקין בין ישתבח ליוצר, ונראה שטעם הדבר שנהגו כן שס"ל שזה הוי כצורך מצוה שמפסיקין.

ועיין בבית יוסף שמסביר למה אסור להפסיק בין ישתבח ליוצר אור, זול"ל: וכתב הכליבו (סי' ד') הטעם, לפי שברוך שאמר נתקן עם התפילה להסדיר שבתו של הקב"ה, ואח"כ יתפלל וכיון שכן הוא אינו דין לדבר בין סידור השבת והתפלה.

והנה המ"ב (סי' נ"ד סק"ה) מביא עוד הסבר במה שאחז"ל שהשח בין ישתבח ליוצר אור חוזר מעורכי המלחמה מהא"ל רבא בשם המטה משה: שהקליפות מבטלים לעלות התפילה, ועי' פסוקי דזמרה מכריחים אותם, וכששח, חוזרין עלי' בשביל העבירה הזאת אותם הגדודים שהם מעריכים מלחמה בינינו בעונותינו הרבים, על כן ראוי שלא לספר, עכ"ל.

ויש להבין, למה לא הביא המ"ב את ההסבר הפשוט דמיירי במלחמה ממש ולא במלחמת היצר?

ועיין בקרן אורה (סוטה מד:) שהקשה על לשון השו"ע דחוזר עלי' מעורכי המלחמה, דהא לא קיי"ל הכי (כמו שכתב הרמב"ם בהל' מלכים פ"ז הט"ו) אלא כרבי עקיבא דאינו חוזר כלל משום עבירה אלא משום מורא ורכות הלב.

ובספר עבודת דוד על סוטה (מד:) כתוב דאולי משום קושיית הקרן אורה הביא המשנה ברורה את ההסבר של הא"ר בשם המטה

לד"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לד"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לד"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS SHOFTIM
© COPYRIGHT 2025
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

נדב בן דבורה לרפ"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

“אל ירך לבבכם” (כ:ג) - אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים
וצחצחות חרבות (סוטה מ"ב)

“Let your hearts not be faint.” Chazal explain that the Torah admonishes the people not to be frightened by the sounds of the horses and the glint of the swords.

The Ba'alei Mussar note that human nature is such that a person is more impressed and influenced by the superficial appearance of others than by their true qualities. Therefore, the Torah warns the people not to be awed by the outward show of strength by their enemies.

“כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' דברי ריבות בשעריך” (יז:ח)
“If a matter concerning a judgement will be hidden from you .. words of disagreement in your gates ...”

Chazal (Shabbos 14a) tell us that when Beis Shammai and Beis Hillel argued over the eighteen issues that day was as difficult “as the day in which the Eigel was made.”

The *Chasam Sofer*, Z'T'L', explains the correlation between the sin of the Eigel and the dispute between Beis Shammai and Beis Hillel: Just as the sin of the Eigel caused people to forget the Torah, so too, through disputes and discord, a lack of clarity in Torah can result.

This concept is alluded to in the verse: “If a matter concerning a judgement will be hidden from you” it is likely that the cause is “words of disagreement in your gates” - a lack of unity among the leaders.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

Can one answer "Amein" to his friend's Bracha on Tefillin if the one answering has just put on his Shel Yad and has not put on his Shel Rosh yet?

The Teshuvos D'var Shmuel (142) and Chiddushei Rebbi Akiva Eiger Z'T'L' forbid doing so unless his friend is being *Motzi* him in the Bracha. The Teshuvos Ponim Me'iros (I:59) and the Kitzur Shulchan Aruch (10:8) ruled that it is permissible.

The Mishna Berura (9:35) follows the stringent view. The Orchos Hachaim (25:10) and others rule that if one did answer Amein to his friend's Bracha, he does not have to

recite two Brachos on the Shel Rosh as he otherwise would have to do if he spoke other things between donning the Shel Yad and the Shel Rosh.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) If a corpse is found near which type of city is no *Eglah Arufa* brought?
- 2) Could any of the seven nations of Eretz Yisroel have made peace and been spared?
- 3) Is it permissible to plant trees in the courtyard of a Shul?
- 4) Does the Mitzva of *Reishis Hageiz* apply in our times?
- 5) How was Klal Yisroel punished for violating the prohibition of *Hasagas Gevul*?
- 6) Which three things that Moshe gave his life for were named after him?
- 7) If one served as a barber, bath house attendant or a tanner for one day, from which positions was he disqualified?
- 8) How can a person deserve Malkos for purchasing one horse?
- 9) If a king marries a 19th wife [one more than he is permitted to marry], does that woman become disqualified from marrying a Kohein?

ANSWERS

- 1) If a murder victim is found near a city whose majority of inhabitants are Akum or near a border city, no *Eglah Arufa* is brought (Rambam, Hil. Rotzei'ach 9:5).
- 2) According to the Rambam (Hil. Melochim 6:4), if one of the seven nations inhabiting Eretz Yisroel would have made peace and accepted the seven Mitzvos of Bnei Noach, it would have been spared (see Ra'avad, Kesef Mishna, and Lechem Mishna).
- 3) There is a dispute among the Acharonim concerning whether there is a Rabbinic prohibition on planting trees in the courtyard of a Shul (see Rebbi Akiva Eiger on Shulchan Aruch Orach Chaim 150; Teshuvos Maharam Shick O.C. 79; Binyan Tziyon 9, Maharsham I:127).

- 4) *Reishis Hageiz* applies in our times in Eretz Yisroel (see Yoreh Deah 332:1).
- 5) Violating the prohibition of *Hasagas Gevul* was a contributing factor in the destruction of the Beis Hamikdash (Ba'al Haturim 19:15; see Yeshaya 5:8).
- 6) The Torah, Bnei Yisroel and the judges (Devorim Rabba 5:7).
- 7) King or Kohein Godol (Kiddushin 82a, Chinuch 498; Rambam Hilchos Melochim 1:6).
- 8) If a king buys one more horse than he needs, he receives Malkos (Minchas Chinuch 499).
- 9) No (Minchas Chinuch 501:2).

NOW AVAILABLE

The sefer **נר מתתיהו** is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
Please be in touch via email.

The sefer **מצא טוב** on **שמחות** and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*